

Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk

nr. 7, jaargang 8, juli 2008

Uitgave: 8 PSO's en NvD. Redactie: Wim Keizer, tel. 023 – 5546387, e-mail wkeizer@soobbozh.nl

Van de redactie

Voornaamste uitkomsten bestuurlijk overleg IPO, VNG en OCW op 3 juli 2008, in de vorm van *procesafspraken*:

- Er komt een *werkgroep* met vertegenwoordigers van de drie overheidslagen die gaat werken aan een Bibliotheekcharter (dat zal bestaan uit een bestuurlijk en een inhoudelijk deel).
- In het charter maken de overheden afspraken over het advies van een in te stellen *programmacommissie bibliotheekinnovatie*.
- De programmacommissie zal bestaan uit 4 leden (2 deskundigen uit het bibliotheekveld en 2 onafhankelijke deskundigen).
- De commissie moet voor 1 oktober 2008 een innovatieplan 2009-2012 (met activiteitenprogramma) hebben opgesteld, waarin prioriteiten zijn: digitalisering, collectiebeleid, marketing en HRM.
- In het bestuurlijk overleg van IPO, VNG en OCW in november 2008 wordt het plan geaccordeerd.
- M.b.t. de VOB wil OCW *splitsing* van branche- en besteltaken en voor die besteltaken op termijn een onafhankelijk sectorinstituut. IPO en VNG worden betrokken in het daarvoor af te leggen traject.

Een typische polderoplossing dus, *polderser* kan het bijna niet

Wim Keizer,
14 juli 2008

VNG: uitsluitend centrale inzet van OCW-gelden vooralsnog van de baan

"Het plan om de rijksmiddelen uitsluitend centraal in te zetten (zoals geadviseerd door de Stuurgroep Bibliotheekvernieuwing en de Raad voor Cultuur) is vooralsnog van de baan. Zowel het eindadvies van de Stuur-

groep Bibliotheken (met daarin het SCP-rapport 'De openbare bibliotheek 10 jaar na nu') als het advies van de Raad voor Cultuur pleitte voor de oprichting van een landelijk innovatieplatform bibliotheekvernieuwing. De minister constateert echter dat hiervoor onvoldoende draagvlak is in het veld en de Tweede Kamer. Ook de VNG zag zo'n platform niet zitten."

Dat meldde de VNG op 3 juli op [haar website](#), als toelichting op een gezamenlijk communiqué met "procesafspraken" van OCW, IPO en VNG, naar aanleiding van het op 3 juli gehouden bestuurlijke overleg. Het communiqué werd ook gepubliceerd op de [IPO-](#) en [VOB-site](#).

Programmacommissie van 4 leden

Het communiqué zegt dat er zo spoedig mogelijk een *kleine programmacommissie* voor de bibliotheekinnovatie komt. Die commissie moet een concreet innovatieplan opstellen voor de komende jaren (2009-2012). De commissie zal worden samengesteld uit 2 deskundigen uit het bibliotheekveld (van wie één van een stadsbibliotheek en één van een plattelandsbibliotheek) en 2 onafhankelijke deskundigen (van wie één uit het bredere veld van media en één met brede kennis van ontwikkelingen in de samenleving en op de gebieden zorg, onderwijs en welzijn). Prioriteiten in het innovatieplan zijn digitalisering, collectiebeleid, marketing en HRM. Ook zaken uit het Coalitieakkoord en het Bestuursakkoord die betrekking hebben op het bibliotheekwerk moeten in het plan worden betrokken. De drie overheden formuleren gezamenlijk de opdracht aan de commissie. Het plan moet 1 oktober 2008 klaar zijn. In het bestuurlijk overleg van IPO, VNG en OCW in november wordt het geaccordeerd. Het plan moet een bestedingsvoorstel voor de OCW-vernieuwingsmiddelen bevatten.

OCW opteert voor splitsing VOB

Over de VOB merkt het communiqué vier punten op:

1. OCW gaat in gesprek met de VOB over de herpositionering van deze organisatie in het bibliotheekveld;
2. OCW opteert voor een splitsing van branche- en besteltaken en streeft op termijn naar een onafhankelijk sectorinstituut.
3. IPO en VNG zullen betrokken worden in dit traject.
4. De continuïteit van de dienstverlening aan het bibliotheekveld verdient de nodige aandacht.

Werkgroep voor maken bibliotheekcharter

IPO, VNG en OCW willen voor het te maken Bibliotheekcharter een werkgroep instellen met vertegenwoordigers van de drie overheidslagen. Voor het bestuurlijke deel vraagt de werkgroep advies aan een vertegenwoordiging van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Voor het inhoudelijke deel vraagt de werkgroep advies aan vertegenwoordigers van het bibliotheekveld. In het charter maken de overheden bestuurlijke afspraken over het advies van de genoemde programmacommissie bibliotheekinnovatie. Het charter wordt uiterlijk 1 januari 2009 ondertekend. In het charter wordt de IPO- en VNG-claim van € 111 miljoen betrokken (zie ook [Nieuwsbrief oktober 2007](#)).

Ruimte lokale vernieuwing

De VNG meldde verder als commentaar op haar site: "De bestuurlijke procesafspraken bieden de ruimte om op inhoudsniveau over de voortgang van bibliotheekvernieuwing te spreken. Wij hebben erop gehamerd dat hierbij niet alleen de stelselvernieuwing, maar ook de ruimte voor lokale vernieuwing aan de orde komt. De VNG heeft tijdens het bestuurlijk overleg wel duidelijk gemaakt dat de inzet van de programmacommissie niet tot vertraging in het proces mag leiden. Lokale bibliotheken en gemeenten moeten ook na 1 januari 2009 de reeds ingezette vernieuwingstrajecten kunnen voortzetten."

VOB-leden namen *niet* een besluit om VOB *niet* te splitsen

De VOB-leden hebben 12 juni *niet* een besluit genomen om de VOB *niet* te splitsen. Dat was de belangrijkste uitkomst van de discussie over het bestuursvoorstel om in te

stemmen met een commissiemodel. Maar ook over dat commissiemodel namen de leden nog geen besluit. Er werd over geen enkel model een besluit genomen, het enige dat naar aanleiding van de bestuursstructuur werd besloten was een besluit uit te stellen tot oktober (*wordt 9 oktober – wk*).

Wel ging de vergadering bij handopsteken akkoord met de *Agenda van de toekomst*, "in de wetenschap dat deze geen bijbel is, maar vaak zal moeten worden bijgesteld", zoals VOB-voorzitter **Erik Jurgens** het formuleerde. (Zie verder afzonderlijk verslag, hierna).

Drie moties

Naar aanleiding van het voorstel over de bestuursstructuur (zie voor inhoud ook Nieuwsbrief [april](#), [mei](#) en [juni](#)) waren er drie moties ingediend:

- een motie van **Willem Huberts** (Bibliotheek Gelderland Zuid), **Joep van Dijk** (Bibliotheek Breda) en **Chris Wiersma** (Bibliotheek Almere) waarin van het VOB-bestuur gevraagd werd de minister van OCW te verzoeken de huidige stelseltaken te beleggen bij een op te richten Sectorinstituut Bibliotheekwerk en de jaarlijkse € 20 miljoen in te zetten via dat Sectorinstituut. Gevraagd werd ook om een voorstel over de wijze waarop die € 20 miljoen kan worden *gematcht* met gelden uit het bibliotheekveld. Motieven: de bestuurlijke verlamming van de VOB, veroorzaakt door het hebben van twee opdrachtgevers en het advies van de Raad voor Cultuur inzake een onafhankelijk sectorinstituut.
- een motie van een groep Zuid-Hollandse bibliotheken waarin van de leden gevraagd werd niet in te stemmen met het commissiemodel, maar een extern advies in te winnen over een nieuwe structuur en binnen drie maanden met een nieuw voorstel te komen. Motieven: een commissiemodel zal leiden tot veel bestuurlijke drukte binnen de branche, veel gepraat en weinig transparantie. De leden van de Stichting Bibliotheken-overleg Zuid-Holland (BOZH) die 6 juni in vergadering bijeen waren hebben geen vertrouwen in het model.
- een motie van de Stichting Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken (SUB) waarin het bestuur van de VOB werd verzocht met spoed met de rijksoverheid in overleg te treden over de inzet van de € 20 miljoen, met als uitgangspunten de *Agenda voor de toekomst* en het streven

naar een daadkrachtige en slagvaardige organisatie van de innovatie op landelijk niveau met voldoende invloed vanuit het veld. De SUB wilde de organisatorisch-bestuurlijke uitwerking als volgend en onderhandelbaar beschouwen. Verder werd gepleit voor uitstel van besluitvorming over de bestuursvorm van de VOB totdat duidelijkheid is ontstaan over het onderhandelingsresultaat.

Goede ervaringen bij GGZ

Erik Jurgens (die de tekst van de moties al gezien had) verklaarde in zijn toelichting dat het commissiemodel zeker geen poging is om het bestuur ingewikkelder te maken. Het is bedoeld om vergroting van bestuurskracht te combineren met de aanwezigheid van voldoende draagkracht, in een situatie waarin er geen representatief bestuur meer is. Als bestuurslid van de GGZ Nederland had hij goede ervaringen opgedaan met het commissiemodel. Het representatieve zit in de commissies en niet meer in het bestuur. De rol van de algemene ledenvergadering zal veel bescheidener worden. Jurgens noemde vergroting van de bestuurskracht buitengewoon noodzakelijk, om partner te kunnen zijn bij het Bibliotheekcharter. Hij wees er op dat het bestuur gevraagd had om een beginselbesluit (welke richting gaat het op) en nog niet om een definitief besluit. Hij zei dat het hem verstandig lijkt half oktober een extra vergadering te houden. Het VOB-bestuur hoopt dan ook te weten wat OCW zal doen.

Hij zei verder over de moties dat het bestuur wel uitgaat van *onderscheid* tussen bestel- en branchetaken, maar ze niet uit elkaar wil laten spelen, dus niet kiest voor *scheiding* (zoals in de motie-Huberts wel het geval is). Hij zei het in het overleg met de overheid buitengewoon belastend te zullen vinden als er al een ledenuitspraak ligt om de besteltaken maar te scheiden van de branchetaken. Hij zou graag willen weten wat de leden in beginsel vinden van het commissiemodel.

Angel in discussie

Peter Duijvestein (BplusC Leiden) vroeg wat dit betekent. De angel in de discussie is volgens hem splitsen of niet-splitsen van de VOB. Hij wilde weten of, als de leden kiezen voor een commissiemodel, ze dan kiezen voor niet-splitsen. Hij vond dat het voor de VOB veel uitmaakt of het gaat om € 5 miljoen aan ledenbijdragen (alleen branchetaken) of

om € 15 miljoen aan structureel OCW-geld plus € 20 miljoen vernieuwingsgelden (bestel-, opdracht- en branchetaken samen). Voor alleen branchetaken vond hij het commissiemodel wel erg zwaar. Vice-voorzitter **Gerard Reussink** zei het commissiemodel sowieso nodig te vinden. Peter Duijvestein zei te willen voorkomen dat het VOB-bestuur in oktober zegt: maar jullie waren toch voor een commissiemodel en dus tegen splitsing. Hij wilde duidelijk weten of de leden, als ze voor het commissiemodel kiezen, ze daarmee volgens het bestuur ook voor niet-splitsen kiezen. Jurgens zei dat het bestuur niet voor splitsen is, waarop Duijvestein nogmaals verheldering vroeg: als ik nu voor het commissiemodel kies, wil ik in oktober nog voor splitsen kunnen kiezen. Waarop Jurgens antwoordde dat leden die voor het commissiemodel kiezen daarmee niet kiezen voor niet-splitsen. "U bent dan niet gebonden aan het standpunt van het bestuur over splitsing."

Lot in eigen handen

Willem Huberts betoogde als toelichting op de motie dat slagkracht en besluitvaardigheid hard nodig zijn in een tijd waarin het bibliotheekwerk lijkt op de *Titanic*. Hij vond ook dat er een politieke en maatschappelijke realiteit is. Die is dat er onduidelijkheid is over de bestel- en branchetaken en dat de kans groot is dat OCW de besteltaken weghaalt bij de VOB. Hij wil liever als branche het lot in eigen handen nemen, vanuit een eigen overtuiging. "Ik doe het liever zelf dan dat anderen het doen. Die motie van ons is essentieel voor onze toekomst. We hebben een *lean* en *mean* branchevereniging nodig." Hij zei nog niet akkoord te willen gaan met het voorstel van het bestuur om splitsing nog niet aan de orde te stellen.

Existerende werkelijkheid

Jurgens antwoordde dat het commissiemodel uitgaat van de *existerende werkelijkheid*. Hij vond dat je met de motie over splitsen uitgaat van een *andere werkelijkheid*. "Die is niet van tevoren aan de leden voorgelegd. Dat kan pas in oktober, want ik zie dit, onbedoeld, als een overval. Deze vergadering gaat niet over splitsen of niet-splitsen. Het onderwerp hoort dus, denk ik, op dit moment niet op de agenda." Huberts antwoordde dat het niet in zijn bedoeling heeft gelegen de voorzitter in een spagaat te brengen. Hij zei de motie graag te willen meesturen met de stukken van oktober, als het VOB-bestuur het proces

rond het bestuursmodel stil zet. Maar dat laatste vond Jurgens te ver gaan, hij vond dat er pas sprake is van een nieuw feit als de VOB-leden in oktober het standpunt van Huberts overnemen. Als voorzitter wilde hij de ruimte scheppen om opvattingen zoals die van Huberts in oktober aan de orde te stellen. Huberts legde zich daar bij neer.

Ingewikkeld

Namens een groep Zuid-Hollandse bibliotheken gaf **Hans Portengen** (Bibliotheek Bollenstreek) toelichting op de motie over de niet-wenselijkheid van het commissiemodel. Hij begon te verklaren niet voor splitsing te zijn, daar ook de meeste bibliotheken meerdere opdrachtgevers/financiers hebben en toch niet gesplitst worden. Het commissiemodel leek hem veel te ingewikkeld en hij zei daarin gesteund te worden door de opmerkingen van Deloitte. "De verhouding bestuur/commissies wordt ingewikkeld. We hebben daar geen tijd voor, er is tempo, focus en regie nodig."

Jurgens herhaalde dat hij bij de GGZ goede ervaringen heeft opgedaan met het commissiemodel. Vice-voorzitter Gerard Reusink zei dat we afmoeten van de stroperigheid, maar dat er wel representativiteit nodig is. Bij een onafhankelijk sectorinstituut is die representativiteit er niet. Hij wees er op dat een fusie met de WOB alleen maar kan als er een aparte positie is, in de vorm van een commissie die zelfstandig afspraken kan maken. Als ledenvergadering kun je geen CAO'en vaststellen. Hij was het er niet mee eens dat commissies zullen leiden tot meer bestuurlijke drukte.

Jurgens ried de motie-indieners aan te wachten tot de uitwerking van het bestuur er is. Er werd vanuit de zaal op gewezen dat het ook gaat om zaken als Schoolbieb. Hoe je daar een bedrijfskundige aanpak krijgt, met kwaliteit en snelheid. Hoe past dat in een commissiestructuur? **Jan-Ewout van der Putten** antwoordde dat één van de problemen van de VOB is hoe je aan goed projectmanagement komt. Een commissie heeft toezicht op het desbetreffende project. Stap 1 is volgens hem het commissiemodel, maar stap 2 de organisatie van het project.

Erno de Groot (Bibliotheken Eemland) zei dat de motie van de SUB gericht is op het krijgen van daadkracht. Hij was het eens met Portengen dat het commissiemodel moeilijk en onoverzichtelijk lijkt.

Ordevoorstel

Adriaan van Geest (Bibliotheek Haarlemmermeer) zei tegen Jurgens het gevoel te krijgen dat de leden niet bereiken wat ze willen bereiken en dat hij aan het doorschuiven is. "U hebt eigenlijk van de leden een mandaat nodig om te onderhandelen met OCW en dan bent u er niet met doorschuiven. Ik heb een ordevoorstel: behandel de moties en breng ze in stemming, dan weet u waar u aan toe bent voor uw onderhandelingen. Mijn gevoel is dat de leden op een andere koers zitten dan het bestuur."

Jurgens antwoordde: "Als ik met de overheid moet onderhandelen en u zegt nu al 'gooi de besteltaken er uit' dan heb ik niets meer te onderhandelen. Dan komt er een sectorinstituut waar we geen zeggenschap over hebben. De heer Huberts zal ook niet willen dat we geen zeggenschap hebben in een sectorinstituut. Mijn voorstel is om de discussie over de scheidingsvraag in oktober te doen. Als je daar nu al over besluit, loop je het risico dat wij geen invloed meer hebben op een sectorinstituut."

Erno de Groot zei graag de motie van de SUB te willen aanhouden tot oktober.

Geen oplossing

Hans Portengen vond het commissiemodel geen oplossing voor het door Van der Putten vastgestelde probleem rond het projectmanagement. "Ik hoor ook in het land dat het gaat om de aansturing zoals die binnen de VOB plaatsvindt. Ik hou vast aan de motie."

Jurgens zei graag in oktober te willen uitleggen wat het voordeel van het commissiemodel is. **Tineke van Ham** (Bibliotheek Zwolle) ondersteunde Jurgens hierin. **Erna Winters** (Bibliotheek Alkmaar) wilde weten hoe de leden het bestuur het beste kunnen helpen. Volgens haar willen we allemaal invloed op de besteltaken houden, maar het gaat om de manier waarop. Portengen zei achter de *Agenda voor de toekomst* te staan, tegen splitsing van de VOB te zijn en dus in deze opzichten achter het bestuur te staan, maar ook tegen de uitwerking van het commissiemodel te zijn. Hij opperde nog als mogelijkheid: "U werkt het commissiemodel uit, maar komt ook met alternatieven."

Eppo van Nispen zei, verwijzend naar de noodzaak van tempo, regie en focus, oktober te laat te vinden. Jurgens dacht dat het te

optimistisch is om al eerder te kunnen vergaderen. Hij bracht de motie van Portengen in stemming. Bij handopsteken bleek dat die motie 12 juni geen meerderheid haalde. Jurgens: "De discussie gaat voort, wij komen met nadere voorstellen."

VOB-leden akkoord met Agenda voor de toekomst

De VOB-leden hebben 12 juni ingestemd met het bestuursvoorstel de notitie *Agenda voor de toekomst* vast te stellen. Er was wel een groot aantal opmerkingen, waarvan sommige op detailniveau, maar ook wel principiële, bijvoorbeeld op financieel gebied.

De agenda ziet als de belangrijkste thema's voor de komende jaren de *Digitale Bibliotheek, de Collectie Nederland, Mediawijsheid en Lezen/leesbevordering*. Een gezamenlijke aanpak van *Marketing, ICT en HRM* wordt als absolute voorwaarde beschouwd.

Voor de Agenda is naar schatting € 50 tot 55 miljoen nodig. De Agenda zegt dat de omvang van de bijdrage uit de branche geleidelijk kan groeien, met als uitgangspunt dat die bijdrage in 2012 in de orde van grootte is van de huidige rijksbijdrage (die is ca. € 35 miljoen: € 5,6 miljoen aan VOB voor besteltaken, € 9 miljoen aan VOB voor blindenbibliotheekwerk en € 20 miljoen vernieuwingsgeld - wk). "Daar staat tegenover dat een gerichte samenwerking ook veel inverdienmogelijkheden biedt." **Hans van Velzen** (OBA) wilde daar graag een nader uitgewerkt voorstel voor. "De begrotingen 2009 zijn al ingediend. Ik ben er ook benieuwd naar hoe we dat invredien gaan doen." VOB-voorzitter **Erik Jurgens** antwoordde dat dit punt bij de eerste uitwerking van de Agenda zal worden meegenomen

Huisstijl en marketing

Hanke Roos (Bibliotheek Den Haag) liet inzake een gemeenschappelijke, landelijke huisstijl weten dat zo'n huisstijl voor een gemeentelijke bibliotheek als die van Den Haag niet vanzelfsprekend is. Waarop Jurgens antwoordde dat hij zich niet kon voorstellen dat "Den Haag" er niet over zou nadenken als zo'n nieuwe gemeenschappelijke huisstijl er komt. "Als we als eenheid naar buiten willen treden, dan moet iedereen meedoen."

Na weer een aantal detailopmerkingen van leden, deed Jurgens een "vaderlijk" beroep op de zaal om te kijken naar de hoofdlijnen en te stoppen met tekstkritiek.

Thijs Torremans (Bibliotheek Eindhoven) zei naar aanleiding van passages over marketing dat het bij marketing gaat om aandacht voor diversiteit. Jurgens antwoordde dat het er nu juist om gaat iets van die diversiteit in te leveren. "We bereiken nu niet de groep 20-tot 50-jarigen. Daar moet iets aan gebeuren. Als u diversiteit wilt, dan moet u deze Agenda niet aannemen. We zitten in een schip in moeilijkheden, dat moet u goed beseffen", aldus Jurgens. Hij kreeg er applaus voor uit de zaal.

Torremans bleef erbij dat bibliotheekwerk geen eenheidsworst kan zijn. "Doe recht aan de diversiteit van klanten, als u dat niet doet, hebt u een groot probleem." **Rob Pronk** (Biblionet Groningen) zei dat er een verschil is tussen een merkbeleid en lokale promotie-acties. Torremans zei dat *Albert Heijn* vijf soorten winkels onderscheidt, waarop Pronk zei: "Maar er is maar één Albert Heijn."

Jurgens besloot deze discussie met vast te stellen dat er twee gelijken zijn, die van Torremans en van hemzelf. **Hans van Soelen** (Bibliotheek Utrecht) wees er op dat er in de Agenda sprake is van klantsegmentatie. Hij ondersteunde Torremans in de noodzaak daarvan. Maar hij wees er op dat er in de bibliotheekbranche daarnaast onderzoek nodig is naar *franchising*.

Jurgens stelde voor de Agenda aan te nemen, "in de wetenschap dat dit geen bijbel is, maar een stuk dat vaak zal moeten worden bijgesteld."

De zaal ging bij handopsteken akkoord.

Digitale bibliotheek: complex

Bij het onderwerp Digitale Bibliotheek, één van de speerpunten uit de Agenda, meldde interim-manager **Peter van Eijk** een optimist te zijn, maar wel te vinden dat er een complexe uitgangssituatie is, door de decentrale financiering. "En de waarheden van vandaag zijn de dwaasheden van morgen. De kern is dat niemand weet waar het heen gaat. Je moet snel zijn en ook robuust kunnen handelen, als het anders moet."

Over Schoolbieb zei hij dat er een toenemend gebruik is, maar dat er één nadeel is: de afhankelijkheid van subsidies. Hij nodigde de leden uit de komende maanden te gebruiken om verder te praten, in kleine zalen, en deed nu een beroep op de

ledenvergadering hem de ruimte te geven verder te gaan.

Realistisch scenario?

Gevraagd werd of het geschetste scenario van Schoolbieb wel realistisch is. Van Eijk antwoordde dat er kansen zijn, maar dat het idee is verder te gaan met een marktpartij. En die bepaalt mede op hoeveel afname je kunt mikken. Hij wees op de overeenkomst van de Bibliotheek Zwolle met twee ROC's waarin Schoolbieb een onderdeel is van een heel palet aan diensten. Maar hij noemde Schoolbieb wel een complex product in een complexe omgeving.

Sympathiek drijfzandverhaal

Marcel Vos (Bibliotheek Westland) vond het een sympathiek verhaal, maar stelde vast dat er nog geen bedrijfsplan is waarin de financiën helder geregeld zijn. "Ik vind het een sympathiek drijfzandverhaal." Van Eijk zei dat hij het zo mag noemen, de werkelijkheid is altijd anders dan de aannames in een plan. In het plan zijn er in 2011 meer inkomsten dan uitgaven. Het gaat er om dat iedereen straks zelf kan uitrekenen wat het kost. De VOB wil proberen dat in elk geval voor een aantal bibliotheken inzichtelijk te maken.

Hans van Soelen stelde vast dat er een jaar geleden kritische geluiden waren die toen hebben geleid tot een "horizonbeslissing" voor een jaar. Het is nog niet helemaal gelukt de kritiek weg te nemen, maar hij verklaarde wel vertrouwen te hebben in de ingezette koers.

Opinie

Agenda voor de toekomst is er, maar... wat nu?

Wim Keizer

Goed, we hebben dus een *Agenda voor de toekomst*, heel mooi, een compliment aan **Frans Meijer** en zijn helpers is op zijn plaats. Maar wat nu?

Peter van Eijk is begonnen in alle mogelijke vormen van interactie uitwerking te geven aan "de Digitale Bibliotheek" (door middel van gedachtewisselingen over een "Streefbeeld"). Nu is er nog veel *divergentie*, maar de gedachte is dat die kan worden omgezet

in *convergentie*. Wat er in 2009 concreet gaat gebeuren, wordt natuurlijk bepaald door de inhoudelijke, breed gedragen plannen die al die interactie oplevert en de beschikbare middelen.

WOB en VOB hebben "de provinciale netwerkcoördinatoren" uitgenodigd provinciale vertegenwoordigers te laten praten over HRM-plannen en de afstemming tussen provinciale en landelijke plannen.

En op marketinggebied verscheen een fraaie VOB-publicatie met de naam *De klant is koningin*.

Maar hoeveel geld is er precies nodig voor welke plannen?

De *Agenda voor de toekomst* noemt een bedrag van € 50 tot 55 miljoen en zegt dat uitgangspunt voor de bijdrage uit de branche in 2012 zou kunnen zijn de huidige OCW-bijdrage. Niet helemaal duidelijk is wat bedoeld wordt met "de huidige OCW-bijdrage", want die bestaat uit € 5,6 miljoen aan de VOB voor de besteltaken, € 9 miljoen aan de VOB voor het blindenbibliotheekwerk en € 20 miljoen aan vernieuwingsgeld (de zogenaamde enveloppegelden, waarvan tot nu toe ca. € 5 miljoen landelijk wordt aangewend en € 15 miljoen via de provincies). Samen ca. € 35 miljoen dus aan OCW-geld. Als de € 20 miljoen helemaal centraal wordt ingezet en er uit de branche nog eens € 30 tot 35 miljoen aan wordt toegevoegd, komen we op die € 50 tot 55 miljoen. Maar hoe reëel is dat?

Van € 5 miljoen naar € 30 miljoen?

De bijdrage van de branche aan de VOB is thans een kleine € 5 miljoen (een kleine € 1 miljoen aan contributies/opcenten en bijna € 4 miljoen aan omslaggelden voor Bibliotheek.nl). Tijdens "Lunteren 2" op 22 mei in Utrecht noemde **Jos Debeij** Overijssel als voorbeeld: daar dragen de bibliotheken, naast wat ze aan de VOB betalen, € 0,30 per inwoner bij aan provinciale plannen. In bijvoorbeeld Noord- en Zuid-Holland dragen de bibliotheken *nog geen halve cent* per inwoner bij aan provinciale activiteiten; vrijwel alles wat SOOB NH en BOZH doen wordt betaald uit OCW-vernieuwingsgelden (via de provincies). Maar goed, omgerekend over het hele land zou de € 0,30 van Overijssel 16 miljoen x € 0,30 = € 4,8 miljoen opleveren. Met de € 5 miljoen die al betaald wordt dus bijna € 10 miljoen. Nog ver van die € 30 miljoen. En ach, de € 111 miljoen die OCW zou moeten betalen en die IPO en VNG nu weer opvoeren: dat

lijkt meer op een rituele dans dan op realiteitszin.

Concreet lijstje

Ik ben het eens met **Hans van Velzen** die 22 mei zei: maak nu eens per onderwerp dat onbetwistbaar centraal moet een *concreet lijstje* actieplannen uit die *Agenda van de toekomst* en stelt vast wat die plannen kosten. Focus op focus!

Inmiddels hebben IPO, VNG en OCW bedacht een programmacommissie bibliotheekinnovatie van 4 personen in te stellen. Die commissie krijgt de taak een *concreet innovatieplan* op te stellen voor de komende jaren. Dat spoort dus mooi met dat concrete lijstje van Hans van Velzen.

Nu de vraag wie de concrete plannen gaat uitvoeren. Inmiddels kunnen mijn in de vorige Nieuwsbrief genoemde keuzemogelijkheden **A, B, B1, B2, B2a en B2b** duidelijker worden besproken, na de VOB-vergadering op 12 juni en het bestuurlijk overleg van IPO, VNG en OCW op 3 juli:

- A.** *Niet alle OCW-geld centraal inzetten, geen centralistisch instituut.*
De VNG houdt, ook na het bestuurlijk overleg van IPO, VNG en OCW op 3 juli, nog steeds vast aan dat uitgangspunt. In november wordt er aan de hand van het door de programmacommissie te maken concrete plan in het bestuurlijke overleg van VNG, IPO en OCW over beslist.
Van belang is dat de door IPO, VNG en OCW in te stellen werkgroep *bestuurlijk advies* moet vragen aan Binnenlandse Zaken. Het officiële beleid is het aantal [specifieke uitkeringen te verminderen](#). En OCW-bibliotheekvernieuwingsgelden vormen in elk geval een *bijdrage voor een specifiek doel*, waarbij de vraag zal zijn of het iets uitmaakt of het geld direct of indirect (via de provincies en/of een platform/sectorinstituut) bij de door gemeenten gefinancierde bibliotheken komt.
- B.** *Het OCW-geld centraal inzetten.*
Uitgangspunt van de Stuurgroep Bibliotheken, Raad voor Cultuur, VOB-bestuur en inmiddels VOB-leden (met vaststelling *Agenda voor de toekomst*).

Binnen B:

- B1.** *De regierol bij een onafhankelijk platform.*
De wens van de Stuurgroep Bibliotheken en Raad voor Cultuur (wat de Raad voor Cultuur betreft als voorloper van een op te richten *sectorinstituut*). De minister van OCW zegt in het op 3 juli verschenen communiqué hierover met de VOB in gesprek te gaan en "te opteren" voor splitsing van branche- en besteltaken en "op termijn" te streven naar een onafhankelijk sectorinstituut.
- B2.** *De regierol bij de VOB.*
Het VOB-bestuur wil wel *onderscheid* tussen branche- en besteltaken, maar geen *scheiding* (want dan raakt het zijn huidige macht kwijt). Het is niet duidelijk of de leden het bestuur hierin wel of niet volgen. Bij de tien in de vorige Nieuwsbrief gepubliceerde bijdragen was de verhouding ongeveer 50/50. Door vakkundig opereren wist **Erik Jurgens** op 12 juni behandeling van de motie van **Huberts, Van Dijk en Wiersma** over de wenselijkheid van splitsing en het oprichten van een sectorinstituut vier maanden uit te stellen. Hij had het over de *existerende werkelijkheid* (branche- en besteltaken bij VOB) en een *andere werkelijkheid* (splitsing branchevereniging en sectorinstituut). Hij wou om tactische redenen nog even uitgaan van de *existerende werkelijkheid*. Maar zoals ik in april al schreef, worden degenen die nog denken te schuiven (*hun* existerende werkelijkheid) soms al door anderen geschoven (de andere werkelijkheid die er al is, maar die nog niet wordt erkend, althans niet officieel). In elk geval opteert OCW duidelijk voor splitsing en het creëren van een sectorinstituut en is de kans groot dat het VOB-bestuur (ook officieel) anders moet gaan kijken, nu het al *anders bekeken* wordt. Ik teken hier voor alle duidelijkheid nogmaals wel bij aan zelf niet voor splitsing te zijn. Ik vind het weer typisch een structurele oplossing die de echte problemen* niet helder benoemt en aanpakt.

Binnen B2:**B2a.** *Het commissiemodel van het VOB-bestuur.*

Op 12 juni was hier kritiek op, vooral verwoord door **Hans Portengen** (Bibliotheek Bollenstreek) namens een groepje Zuid-Hollandse bibliotheken. Jurgens hield een pleidooi met de motie die het commissiemodel afwijst te wachten totdat het bestuur kans heeft gezien duidelijk te maken hoe goed het commissiemodel is. Dat zal in oktober moeten gebeuren. Portengen diende de motie toch in, maar deze werd verworpen.

B2b. *Iets dat minder ingewikkeld is dan het commissiemodel.*

Het is niet duidelijk hoeveel leden hiervoor opteren, daar het waarschijnlijk zo is dat het deel van de zaal dat niet zo veel heil ziet in het commissiemodel (en ook niet voor splitsing is) op 12 juni de motie van Portengen nog niet wilde steunen om eerst het bestuur de kans te geven het commissiemodel te verduidelijken.

Wat is nu het paradoxale van de hele situatie? Dat de kans op splitsing van de VOB minder groot is naarmate de VNG meer haar zin krijgt en dus **mogelijkheid A** meer werkelijkheid wordt. Hoe minder OCW-geld er centraal wordt ingezet, hoe minder noodzaak er is de VOB te splitsen (want hoe minder belangrijk haar rol). Maar de VOB zelf wil graag zo veel mogelijk centrale inzet (en belangrijk zijn). Dus is de kans ook groter dat de VOB gesplitst wordt. Misschien is er één kleine troost: een belangrijke besteltaak is *reflectie*. Het organiseren van reflectieve wandelingen in Umbrië wordt een taak van het nieuwe sectorinstituut. Dus daar hoeven we dan de VOB als zuivere branchevereniging niet meer over te bekritisieren. Moeten we echt bang zijn *als branche* geen invloed te hebben op het sectorinstituut? Natuurlijk niet, want dat sectorinstituut kan niets zonder branche, of de VOB nu wel of niet gesplitst is.

*) Wat zijn de echte problemen (naast de successen die er ook zijn en die ik noemde in [de Nieuwsbrief van april](#))?

Ik ving het volgende op:

- de bestuurlijke verlamming en stroperigheid bij de VOB, door het ledenaspect (Raad voor Cultuur);

- dat niet alle brancheleden zich, zoals Rabobanken wel doen, houden aan branchebesluiten;
- *te weinig* centrale ambitie (wat je *echt wilt* bereiken, zoals een man op de maan zetten, dat *kun je* – uitspraak **George Parker** op VOB-feestje van 11 juni);
- *te veel* centrale ambitie op verschillende terreinen, dus te veel willen met te weinig geld, zonder duidelijke prioriteiten te stellen (ofwel: een te grote broek aantrekken);
- te weinig vertrouwen bij VOB-leden in de kwaliteit van uitvoering van activiteiten door de VOB;
- het door de VOB negeren van natuurlijke partners als NBD/Biblion en PSO's;
- het gebrek aan goed projectmanagement binnen de VOB (door **Jan-Ewout van der Putten** genoemd op 12 juni);
- gebrekkige aansturing binnen de VOB van bedrijfsmatige processen (vanuit de zaal genoemd op 12 juni).

Ik vind de door de Raad van Cultuur genoemde verlamming zeker niet het belangrijkste probleem en heb dus twijfels of een onafhankelijk sectorinstituut de problemen oplost (nog afgezien van alle tijd en energie die hier weer in gestoken moet worden en die volgens mij beter kunnen worden besteed aan inhoudelijke onderwerpen). Bovendien ligt het *echt* grote probleem in iets dat niet wordt aangepakt: de decentrale situatie van het openbare bibliotheekwerk in een tijd van digitalisering en de onwil of onmacht van OCW (of de rijksoverheid) om daar door middel van voldoende geld en/of wetgeving serieus iets aan te doen, zoals ook **Hans Veen** m.i. terecht opmerkte in BibliotheekBlad nr. 12 (12-6-08), p. 22-24.

Verlag themabijeenkomst NvD **Inspirerend leiderschap: zorg dat de accu niet leeg raakt**

"Als je verbonden bent met je hart, heb je lef." Uitspraak van **Jan Willem Kirpestein** (www.jwkirpestein.org) in een inleiding over het thema *Authenticiteit in leidinggeven*, in het kader van de NvD-themabijeenkomst *Leiderschap met lef!* op vrijdag 23 mei 2008. Kirpestein, van oorsprong theoloog en behalve coach en bestuuradviseur ook predikant van de PKN, meldde dat lef niet te maken heeft met bravoure of met het nemen van keiharde beslissingen. In het woord lef zit stevigheid, maar wat is dat voor stevigheid? Het woord lef komt uit het Ivriet (Hebreeuws) en betekent: hart. Vandaar de uitspraak: als je verbonden bent met je hart, heb je lef. Kirpestein betoogde dat er vrouwelijke en mannelijke kwaliteiten nodig zijn, samenwerking tussen hart en mond, tussen harp en

zwaard. Dat laatste ontleende hij aan het verhaal van *Tristan en Isolde*. Volgens hem zit er in dat verhaal een diep psychologisch inzicht verborgen over leiderschap. Het zwaard staat symbool voor de assertieve beweging van de mannelijke kracht. Kenmerken: onderscheidend intellect aanwenden, zaken analyseren en problemen aan- en doorsnijden. Die kenmerken heb je nodig voor leiderschap. Maar... ze zijn in onze samenleving wel te dominant geworden. Logisch en analytisch zijn, betekent nog niet: lef vertonen. Mensen raken er namelijk moe van, de energie lekt weg. Er is sprake van een win/win-situatie met slechts één winnaar. Het zwaard kan iets wezenlijks niet en dat is relaties bouwen, samenbinden. Voor relaties is de taal van de harp nodig.

Netwerk in plaats van piramide

Kirpestein zei een verandering waar te nemen naar netwerkleiderschap. In plaats van de piramide komt het netwerk. Daar zijn andere vaardigheden voor nodig dan die bij de kenmerken van het zwaard horen, want het zwaard is er niet voor het leggen van verbindingen. Kenmerken van de harp zijn inspiratie en gezag (in plaats van macht). Zonder inspiratie wordt er niets bereikt.

Hij zei wel dat het geen kwestie is van zwaard òf harp, maar van zwaard èn harp. Je hebt ze allebei in symbiose nodig. Niet alleen vrouwelijkheid, maar ook mannelijkheid. Het hebben van een ego is wel nodig voor de voortgang, je bent dus niet van dat ego af. Maar het moet met lef: samengaan met het hart. Het gaat om doorzetten, maar ook om geduld hebben. Om focus, maar ook om intuïtie. Om winnen, maar ook om op tijd iets laten gaan. Het zwaard zonder harp is als een ego zonder ziel. De harp zonder zwaard is als een ziel zonder lichaam. De vraag is dus hoe je ze op een gezonde manier kunt laten samenwerken. Want als iets van binnen niet duidelijk is, is het ook van buiten niet duidelijk. Dit betekent: luisteren naar je hart. Want als je niet luistert naar je hart, gaat het gevoel een ondergronds leven leiden. En dan komt het zo maar ergens naar buiten, als stemming. Die kan sterk worden uitvergroot, waardoor de stemming jezelf gaat overnemen. Je verliest dan het zicht op de werkelijkheid, je hebt geen oog meer voor de realiteit, je kunt niet objectief meer zijn. Leiderschap tonen is dus meer dan logica gebruiken. Discussie is goed, maar wel

ingebied. Want zonder creativiteit raakt alles verstart en groeit er niets meer.

Gevoel en stemming

Kirpestein maakte onderscheid tussen gevoel en stemming. Gevoel heeft te maken met begrippen als: waarderen, je eigenwaarde beamen, op waarde schatten. Dat doet stemming niet: stemming veroordeelt. Als voorbeeld noemde hij jaloezie. Die is destructief, terwijl voelen samengaat met waarderen en dus een motor is, een drijvende kracht. Iets als het willen vinden van een gedeelde visie is duidelijk een harpkwaliteit.

Hij eindigde met te herhalen dat we zowel de harp als het zwaard nodig hebben, in een gezonde samenhang. De harp om te verbinden en te inspireren en het zwaard om richting aan te geven.

Stop energielekkages

Johan Schaberg, partner bij Top Executive Care (www.topexecutivecare.nl), columnist van *NRC Handelsblad* en auteur van het boek *Wie zit er (met zijn poten) aan het stuur?*, zei dat er nogal vaak wordt gevraagd om inspirerend leiderschap. Hij waarschuwde echter voor de gevolgen. Veel organisaties vinden het wel lekker als er iemand is met energie. Maar als die persoon niet goed oplet en zijn ampèremeter structureel in het rood heeft staan, gaat er iets grondig mis. Als directeur ben je voor één ding bij uitstek verantwoordelijk: het energieniveau van je organisatie. De rest kun je uitbesteden. Je moet dus zorgen dat er bij jezelf geen energielekkages zijn. En soms moet iemand anders dat tegen je zeggen.

Schaberg illustreerde dat aan zijn eigen voorbeeld. Als ondernemer is hij bezig geweest met wat tegenwoordig *private equity* heet: kwakkelende bedrijven overnemen en daar nieuw leven in blazen. Dat ging een aantal keren goed, maar op een gegeven moment waarschuwde een vriend dat hij uitputtingsverschijnselen ging vertonen. Als een accu die alsmat iets geeft, een soort startmotor.

Na een kleine hersenbloeding besefte hij: dit was een gele kaart. Sindsdien heeft hij nooit meer bedrijven overgenomen, is aan achterstallig onderhoud gaan doen en veel boeken gaan lezen.

Toegesplitst op openbaar bibliotheekwerk, zei hij dat het duidelijk is dat dit bedreigd wordt

en dat het zaak is andere paarden van ons veldje af te houden.

Pas op gevaar van grootschaligheid

Inhakend op de discussie die hij 23 mei aangehoord had over de VOB en het NvD (zie ook [vorige Nieuwsbrief](#)), waarschuwde hij op te passen voor de gevaren van grootschaligheid. In de zorg gaat het bijvoorbeeld om activiteiten als billen wassen, bij uitstek iets van mens tot mens. Maar de in deze sector nagestreefde grootschaligheid maakt zaken nodeloos complex. Zo gaat het in het bibliotheekwerk om werken met kinderen, om plezier hebben in het boek, met lokale financiering en dus als *local business*. "Laat je niet verleiden tot grootschaligheid", vond Schaberg. Hij constateerde dat we wat de VOB betreft oppositie met onszelf aan het voeren zijn en dat dit leidt tot een opeenhoping van chagrijn. "Maar jullie zijn *in charge*, zij werken voor jullie. Energie, daar gaat het om. Je moet inspireren, je moet functioneren als startmotor, maar niet te lang, want anders word je leeggezogen." Hij haalde Eckart Wintzen (BSO) aan die gezegd heeft: begin met jezelf te inspireren. Zorg als leider dat je eigen accu gevuld is, ga na waar je zelf je energie vandaan haalt en waar je het voor doet.

Topstructuur meteen regelen

Peter Duijvestein was directeur van de Basisbibliotheek Leiden/Leiderdorp en **Willem van Moort** van de Muziekschool Leiden en Omstreken. Samen met twee Leidse volksuniversiteiten zijn hun organisaties gefuseerd tot *BplusC* (Bibliotheek plus Centrum voor kunst en cultuur, www.bplusc.nl). Peter en Willem vormen de Raad van Bestuur. Beiden vertelden bij toerbeurt hoe het fusieproces was verlopen, welke leermomenten er waren voor zowel het proces als het leiderschap, wat er mis ging en wat daarvan te leren valt.

Peter Duijvestein zei dat belangrijk in het proces was dat het meteen kikte tussen Van Moort en hem. Hij ried aan al heel vroeg afspraken te maken over de toekomstige topstructuur. Verder moet je zelf goed weten wat je wilt en steun zoeken bij elkaar. De ampèremeter mag best rood staan, maar je moet wel weten dat het weer anders wordt.

Wat er (bijna) mis ging is dat ondanks alle inspanningen op dit terrein de noodzakelijke financiële informatie toch te laat kwam.

Hetzelfde gold voor de rapportage over de educatieresultaten. Een moeilijk punt is ook dat nieuwbouw eigenlijk nodig is, maar lastig te realiseren zal zijn. Problemen hierbij liggen er op parkeergebied, het feit dat het gaat om panden in een historische binnenstad en dat de huren te laag zijn. Wat de privé-belasting en gezondheid betreft, naderden deze een kritiek stadium.

Koersvast blijven

Als leermomenten van het fusieproces werden genoemd dat je koersvast moet blijven (ook al zijn er voortdurend verleidingen af te wijken), het tempo er in moet houden en het momentum moet benutten. Je moet ook goed weten waar welk document precies voor dient en wat er wel kan wachten. Ook is het zaak 1000 keer dezelfde boodschap te vertellen. Een belangrijk punt is de gemeenten als je vrienden te zien. Veel slijmen dus. Maar met vrienden moet je zo nodig ook ruzie kunnen maken. En je moet je niet blindelings conformeren aan wat besturen en gemeenten willen, maar daar een eigen vertaling van geven (wat overigens iets anders dan je eigen versie).

Een leermoment voor leiderschap is dat je ècht moet delegeren. En dat mensen fouten mogen maken, maar wel de plicht hebben daarvan te leren. Je moet als leider ook erkennen dat je personeel alles beter kan dan de bazen, behalve... leiding geven aan de hele club. Maar je moet wel de durf hebben om mensen aan te nemen die iets beter kunnen dan jijzelf. Ook belangrijk is de nodige tijd te nemen voor de communicatie, in het besef dat dit op termijn zeer rendabel is. Bij die communicatie lijkt intranet onontbeerlijk.

Tot slot de vraag wat beter had gekund. Het antwoord is al enigszins te vinden bij wat er (bijna) mis ging. Als eerste de balans werk/privé in acht nemen. Verder de archivering, de benutting en het gebruik van een intranet, de risico's hanteren van de inzet van 250 freelancers, de invoering van het budgetstelsel en het verkrijgen van inzicht in de educatieresultaten.

WSF-geld NH naar SOOB NH; meer bibliotheken doen mee

Behalve de WSF-bibliotheken Amsterdam (OBA) en Haarlem (SBH) doen in 2008 ook

de Amstelland Bibliotheken, Bibliotheek Haarlemmermeer en Bibliotheek Kennemerwaard mee aan het instandhouden van provinciale topcollecties.

Dat is een gevolg van het besluit van de provincie Noord-Holland om met ingang van 1 januari 2008 de subsidie voor de WSF stop te zetten en het bedrag (€ 357.600, na een bezuiniging) als projectsubsidie voor 2008 beschikbaar te stellen aan de Stichting Overleg Openbaar Bibliotheekwerk Noord-Holland (SOOB NH).

De SOOB moet het geld aanwenden voor de uitvoering van een vorig jaar door de SOOB vastgesteld provinciaal collectieplan. Dat plan is een raamplan waarin staat dat voor verschillende aspecten van het collectiebeleid nader onderzoek nodig is. Voor die onderzoeken is OCW-vernieuwingsgeld aangevraagd. De provincie heeft het toegekend. De uitvoering geschiedt door ProBiblio.

WSF plus drie andere

Het oude WSF-geld gaat in 2008 voor het grootste deel nog naar de OBA en de SBH voor hun bestaande WSF-taken (topcollecties en AI@din-IB-niveau). De SOOB besloot van het bedrag van € 357.600 ca. € 60.000 te bestemmen voor andere bibliotheken die een aanvraag willen indienen voor collecties die een duidelijke aanvulling en verrijking van het provinciale netwerk vormen. Op de oproep met plannen te komen reageerden de *Amstelland Bibliotheken* (Amstelveen/Uithoorn/Aalsmeer), de *Bibliotheek Alkmaar* (samen met die van Heerhugowaard en Castricum de nieuwe *Bibliotheek Kennemerwaard* vormend) en *Haarlemmermeer*.

De Amstelland Bibliotheken zorgen voor een collectie *Management en marketing*, de Bibliotheek Haarlemmermeer voor een *Luchtvaartcollectie* en de Bibliotheek Kennemerwaard voor een collectie *Bladmuziek*.

De provincie heeft laten weten het bedrag van € 357.600 in beginsel alleen voor 2008 beschikbaar te stellen. Het beleid in volgende jaren hangt af van de voortgang van de uitvoering van het SOOB-collectieplan en van de inhoud van de nieuwe provinciale Cultuurnota.

Zuid-Holland

Wat Zuid-Holland betreft, geldt dat in die provincie de WSF-subsidie al in 1997 werd

afgeschaft. De Stichting Bibliothekenoverleg Zuid-Holland (BOZH) heeft de provincie Zuid-Holland een soortgelijk collectieplan aangeboden als de SOOB in Noord-Holland. Ook hier is OCW-geld aangevraagd voor het uitvoeren van dezelfde onderzoeken als in Noord-Holland. ProBiblio laat de uitvoering dan ook als één project geschieden.

Verskil tussen Noord- en Zuid-Holland is dat er in Zuid-Holland geen autonome provinciale bijdrage (in de vorm van oud WSF-geld) is voor provinciale topcollecties en AI@din-taken. BOZH bezint zich op de vraag hoe dit probleem kan worden opgelost.

Toenemende concurrentie en commercialisering in openbaar bibliotheekwerk?

Naast een *publieke omroep* bestaat er een *commerciële omroep*. Krijgen we naast publiek eerstelijns openbaar bibliotheekwerk ook voluit commercieel eerstelijns openbaar bibliotheekwerk? Het zou kunnen, het begin is er.

Naast publieke (tweedelijns) bibliotheekondersteuning door de PSO's bestaat er namelijk al jarenlang semi-commerciële bibliotheekondersteuning door een aantal van dezelfde PSO's (al dan niet onderdeel van een holding), want dat zijn hybride organisaties met provinciale subsidies én eigen inkomsten.

Sommige van die PSO's opereren ook buiten hun eigen provincie, de laatste tijd in toenemende mate. Een discussie over de (on)wenselijkheid van concurrentie door en tussen PSO's in [de Nieuwsbrief van juli 2004](#) leverde als voornaamste conclusie op: concurrentie moet kunnen, mits die "gezond" is, d.w.z. dat er aantoonbaar geen concurrentievervalsing optreedt door (stiekem) provinciale subsidies van de eigen provincie voor de dienstverlening in andere provincies te gebruiken. Wel werd opgemerkt dat de PSO's zonder provinciale subsidie niet eens zouden bestaan. Ook werd opgemerkt dat er meer concurrentie "van buiten" te verwachten is.

SLS en KBS

Die verwachting was juist, want we hebben sinds enige tijd *Shared Library Services* (SLS: www.slsgroep.nl) en *Karmac Bibliotheek Service* (KBS). Tot nu toe beperkte de

concurrentie tussen PSO's en het aanbod van commerciële partijen zich tot facilitaire diensten, maar het lijkt zich nu ook te gaan uitstrekken tot bibliotheekinhoudelijke diensten.

In *BibliotheekBlad* nr. 15/2007 (13 juli) kondigde **Meine Broomhaar** van de [Kenniss Media Marketing Groep \(KMM-groep\)](#) aan concurrentie in het openbare bibliotheekwerk wenselijk te vinden. Zie ook de berichtgeving over de oprichting van Karmac Bibliotheek Service op de Karmac-website: [Bertil Voogd directeur van Karmac Bibliotheek Service](#). Via advertenties in bladen als *Bibliotheek-Blad* en *VNG Magazine* laat Karmac Bibliotheek Service weten er te zijn. Ook worden er bibliotheken actief benaderd.

Bibliobussen

Sinds bekend werd dat ProBiblio de bibliobusdienstverlening moet beëindigen, gedwongen door het stopzetten van provinciale subsidie en aansluitend de niet-bereidheid van gemeenten/bibliotheken een kostendekkend tarief te betalen, doet Karmac een poging zich een positie op dit gebied te verwerven. Bibliotheken die getroffen zijn door het stopzetten van de bus krijgen een Karmac-aanbod voor bibliobusdienstverlening tegen een lager tarief dan ProBiblio hanteert. Er zijn directeuren die daar serieus op in lijken te gaan.

O.a. in de [Gooi- en Eemlander van 7 juli 2008](#) stond er het volgende over te lezen: "De bibliobus in Wijdemeren en Muiden lijkt gered. De voorziening die door het stopzetten van de provinciale subsidie eind dit jaar stopt, wordt zeer waarschijnlijk voortgezet door Karmac Bibliotheek Service (KBS) in Lelystad.

Mogelijk neemt KBS ook bussen, boeken en een deel van het personeel over van ProBiblio, dat de bussen nu laat rijden."

"Helemaal rond zijn we nog niet, maar voor tientallen gemeenten in het Gooi en Zuid-Holland zijn we volop in overleg met bibliotheken, om daar de huidige of hele nieuwe bussen te laten rijden. We willen het platteland bedienen, met boeken maar later wellicht ook diensten als TNT-servicepunt, verkoop van ov-kaartjes en geldautomaat", aldus Bertil Voogd, manager van KBS in de Gooi- en Eemlander.

In de krant van 8 juli stond als aanvulling dat een aantal bibliotheken al is ingegaan op het aanbod van Karmac. Voogd zegt vertrouwen te hebben in "het ingrijpende plan": "We zitten op schema en hebben nog ruim vijf maanden."

Verblind door schittering: crossmediaal denken

In de Nieuwsbrief van maart 2008 stond een spontaan toegezonden artikel, *Verblind door schittering*, van de hand van **Han de Vries** en **Chris Wiersma**.

Wie een beetje bij wil blijven moet tegenwoordig *crossmediaal* denken en lezen (van het ene medium naar het andere, van papier naar papier, van digitaal naar papier, van papier naar digitaal en van digitaal naar digitaal).

Stef van Breugel reageerde op het artikel van De Vries en Wiersma, echter niet in de *Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk*, maar in *BibliotheekBlad* nr. 8 (17 april 2008), pag. 11. Han de Vries en Chris Wiersma reageerden weer op Van Breugel: in *BibliotheekBlad* nr. 13/14 (3 juli 2008), pagina's 36-38. De kop luidt: *Talentdenken als nieuwe hype*.

Colofon

De Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk is een uitgave van de volgende 9 organisaties: Biblionet Drenthe, Biblioservice Gelderland, Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken (SFB), BibliotheekService Centrum Utrecht (BiSC), ProBiblio (Noord- en Zuid-Holland), Zeeuwse Bibliotheek, Cubiss (Noord-Brabant), Bibliotheekhuis Limburg en Vereniging Netwerk van Directeuren (NvD)

De relatie tussen deze 9 organisaties en de redacteur is geregeld in een redactiestatuut.

De Nieuwsbrieven zijn digitaal ontsloten op de website van de Vereniging Netwerk van Directeuren, www.directeuren.net.

Feiten en opinies

"Comment is free, but facts are sacred".

De feiten zijn de feiten. Die behoren zo correct mogelijk te worden weergegeven. Daar mag u mij op aanspreken.

Opinies, van wie dan ook, zijn maar opinies, maar wel beter naarmate ze meer op feiten steunen of althans niet met de bekende feiten in tegenspraak zijn.

Opinies mag u aanvechten. Graag zelfs. De bibliotheekvernieuwing verdient meer discussie in het openbaar. Reacties worden geplaatst als voornaam, achternaam en (indien aanwezig) functie vermeld worden. Ze kunnen worden gemaild aan wkeizer@soobbozh.nl.